Odběrová souprava:
transportní souprava s AMIES mediem a sterilním tamponem na plastové tyčince
podložní sklo

1. Ženy

a) výtěr z uretry

Lehkým tlakem ukazováku levé ruky per vaginam na močovou trubici se pokusí odebírající vypudit kapku sekretu k zevnímu ústí (tento způsob získání sekretu vyloučen u dítěte, panny a těhotné). Kapka sekretu se zachytí tampónem. Nelze-li takto, zanoří se tampón několik milimetrů do ústí močové trubice.

Poznámky:

- pro zhotovení mikroskopického preparátu se odebere samostatný vzorek otlačením vatového tampónu na sklo*
- samostatný odběr pro průkaz nukleových kyselin *Chlamydia trachomatis* a *Neisseria gonorrhoeae* genovou sondou

b) výtěr z cervixu

Zavedou se *lege artis* poševní zrcadla a nastaví se děložní čípek. Odběr se provádí po odstranění hlenové zátky uzavírající cervikální kanál a očištění vnější plochy čípku od vaginálního sekretu. Odběrový tampón se zanoří do cervikálního kanálu do hloubky 2 až 3 cm a rotací tampónu při lehkém tlaku na vnitřní stěnu se zachytí sekret endocervikálních žláz.

Poznámky:

Počet odebraných vzorků se řídí zaměřením vyšetření

- samostatný vzorek pro zhotovení mikroskopického preparátu otlačením vatového tampónu na sklo*.
- samostatný vzorek na bakteriologické kultivační vyšetření a průkaz *Neisseria gonorrhoeae*
- samostatný výtěr s abrazí buněk epitelu pro průkaz mykoplazmat a ureaplazmat – speciální odběrová souprava
  Nutno důkladně seškrábnout sliznici a odebrat co nejvíce buněk (u žen doporučeno použít odběrový kartáček pro odběr cytologických vzorků), protože mykoplazmata mají vysokou afinitu k membráně slizničních buněk. Ihned tampón (kartáček) vytřepat do roztoku. Klinický význam kvantifikace nálezu urogenitálních mykoplazmat: ve vzorku z uretry a cervixu se jako pozitivní hodnotí nález > 10^4 CFU
- samostatný výtěr s abrazí buněk epitelu pro vyšetření na chlamydie do speciální odběrové soupravy – tampón se zanoří jen několik mm za vnější branku děložního hrdla a energickým stěrem během rotace se abradují epiteliální buňky endocervixu
- samostatný odběr pro průkaz nukleových kyselin *Chlamydia trachomatis* a *Neisseria gonorrhoeae* genovou sondou

c) výtěr z vaginy

Vaginální sekret se odebírá tampónem, který se ponechá asi 5-10 sekund nasáknout materiálem v zadní poševní klenbě. Odběr z vaginy se provádí po ukončení odběru z cervixu za použití zrcadel. Tam, kde zrcadla nelze použít (dítě, panna, těhotná), se zavádí tampón do pochvy naslepo.

Poznámky:

- samostatný vzorek pro zhotovení mikroskopického preparátu otlačením vatového tampónu na sklo*
- samostatný vzorek na tamponu v transportní půdě pro bakteriologické kultivační vyšetření a průkaz *Neisseria gonorrhoeae*
- samostatný vzorek do speciální půdy pro kultivaci *Trichomonas vaginalis*
- screeningové kultivační vyšetření na *Streptococcus agalactiae* (GBS) v těhotenství měly by být vyšetřeny všechny těhotné mezi 35. až 37. týdnem těhotenství (s výjimkou žen s GBS pozitivní kultivací moči kdykoliv v průběhu těhotenství). Odebírá se kultivace z bočních stěn dolní třetiny vaginy bez použití zrcadel. Kombinovaný odběr s rektálním není indikován.
- při podezření na kapavku se doporučuje přednostně odebírat výtěr z cervixu a provést odběr z uretry a rekta
- anaerobní kultivace se zakládá po zhodnocení mikroskopického preparátu, případně dle požadavku ošetřujícího lékaře

* Nátěr na podložním sklíčku se nechá zaschnout. Strana sklíčka s nátěrem se označí samolepkou se jménem pacienta. Sklíčko zasíláme vždy zabalené v plastovém sáčku od tamponu nebo buničité vatě.

2. Muži

a) výtěr z uretry

Odběr nejlépe ráno, pokud pacient ještě nemočil, případně 3-6 hodin po posledním močení. Před odběrem otřeme ústí močové trubice sterilním tampónem. Výtok z močové trubice samovolně vytékající nebo získaný lehkým vymačkáním odebereme na sterilní odběrový tampón. Pokud je pacient bez výtoku, zasuneme tampón 2-3 cm do uretry.

Poznámky:

- samostatný vzorek pro zhotovení mikroskopického preparátu otlačením vatového tampónu na sklo*
- samostatný vzorek na tamponu v transportní půdě pro bakteriologické kultivační vyšetření a průkaz *Neisseria gonorrhoeae*
- samostatný vzorek pro vyšetření na mykoplazmata, ureaplasmata – samostatným tamponem provést odběr s abrazí buněk sliznice (mykoplazmata jsou přichycena na jejich povrchu) a tampon vytřepat do speciálního odběrového média
- ostatní vzorky pro vyšetření na mykoplazmata, ureaplazmata: první ranní moč nebo ejakulát ve sterilní zkumavce.
- klinický význam kvantifikace nálezu urogenitálních mykoplazmat: jako pozitivní ve vzorku z uretry se hodnotí nález > 10^4 CFU, v moči a jiném, původně sterilním prostředí rovněž nález < 10^4 CFU
- samostatný odběr pro vyšetření na chlamydie – tampon ve speciálním odběrovém médiu
- samostatný tampon do speciální půdy pro kultivaci *Trichomonas vaginalis*
- samostatný odběr pro průkaz nukleových kyselin *Chlamydia trachomatis* a *Neisseria gonorrhoeae* genovou sondou

*Nátěr na sklíčku se nechá zaschnout. Strana sklíčka s nátěrem se označí samolepkou se jménem pacienta. Sklíčko zasíláme vždy zabalené v plastovém sáčku od tamponu nebo buničité vatě.